

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ LIETUVOS KALĖJIMŲ TARNYBOS PRAVIENIŠKIŲ 2-ĄJĮ KALĖJIMĄ

2024 m. lapkričio 7 d. Nr. 4D-2024/1-1016
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2024 m. rugsėjo 30 d. gavo X skundą dėl Lietuvos kalėjimų tarnybos (toliau – LKT) Pravieniškių 2-ojo kalėjimo pareigūnų veiksmų, susijusių su prašymų nagrinėjimu (toliau – Skundas) (dėl kitų Skunde nurodytų aplinkybių Seimo kontrolierė priėmė sprendimą atsisakyti nagrinėti skundą ir 2024 m. spalio 8 d. tarpininkavimo raštu Nr. 4D-2024/1-1016/3D-1964 kreipėsi į LKT bei apie sprendimą informavo Pareiškėją).

2. Skunde, be kitų aplinkybių, nurodoma:

2.1. Pareiškėjas 2024 m. rugsėjo 20 d. LKT Pravieniškių 1-ojo kalėjimo administracijai įteikė išsiųsti du prašymus ir vieną pareiškimą, adresuotus LKT Pravieniškių 2-ojo kalėjimo administracijai, tačiau raštiškų atsakymų į juos negavo, o atvykus į kalėjimą paaiškėjo, kad administracijai nebuvo žinoma apie Pareiškėjo išsiųstus prašymus;

2.2. Pareiškėjas dėl negautų atsakymų kreipėsi į LKT, tačiau jam buvo pranešta, kad tokie prašymai nerasti.

3. Pareiškėjas prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierė 2024 m. spalio 8 d. raštu Nr. 4D-2024/1-1016/3D-1964 kreipėsi į LKT, prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

LKT 2024 m. spalio 21 d. raštu Nr. 1S-6691 Seimo kontrolierę informavo:

4.1. „Nuteistasis X (toliau – pareiškėjas) 2024-06-17 kreipėsi į Lietuvos kalėjimų tarnybos direktorių su skundu Nr. 2G-1343, į kurį atsakymas pateiktas Lietuvos kalėjimų tarnybos administracijos 2024-07-04 raštu Nr. 2S-3290 (kopijos pridedamos).“

4.2. „Patikrinus dokumentų valdymo bendrąją informacinę sistemą nustatyta, kad pareiškėjas 2024-05-20 pateikė prašymą Nr. NPS-22-12785 (kopija pridedama) išsiųsti prie prašymo pridėtus priedus elektroninio ryšio priemonėmis nurodytais elektroninio pašto adresais (<...> ir <...>). Šis prašymas buvo įvykdytas, dokumentą užregistruojant Lietuvos kalėjimų tarnybos Suimtųjų ir nuteistųjų skundų ir prašymų bei asmenų skundų ir prašymų dėl suimtųjų ar nuteistųjų registre (reg. 2024-05-20, Nr. 2G-1096). Pareiškėjo pranešimų ir prašymų vykdymas bei nagrinėjimas 2024-05-23 pagal kompetenciją paskirtas Lietuvos

kalėjimų tarnybos Pravieniškių 2-ojo kalėjimo viršininkui. Patikrinus dokumentų valdymo sistemą nenustatyta, kad į pareiškėjo pranešimus ir prašymus būtų pateikti rašytiniai atsakymai.

Atkreipiame dėmesį, kad Lietuvos kalėjimų tarnybos administracijos 2024-07-04 atsakyme Nr. 2S-3290 dėl žmogiškosios klaidos tikrinant dokumentų valdymo sistemą nurodyta, kad 2024-05-20 rašyti kreipimaisi nebuvo registruoti.“

4.3. „Informuojame, kad pareiškėjo 2024-05-20 kreipimaisi Lietuvos kalėjimų tarnybai buvo pateikti dokumentų valdymo bendrosios informacinės sistemos priemonėmis, taigi pareiškėjo prašymas kreipimasis išsiųsti elektroninio ryšio priemonėmis buvo įvykdytas.“

4.4. Iš Seimo kontrolieriui pateiktų Pareiškėjo 2024 m. gegužės 20 d. išsiųstų prašymų ir pareiškimo nustatyta, kad šiuose prašymuose buvo pateikti konkretūs klausimai ir pageidavimai, susiję su Pareiškėjo atvežimu į LKT Pravieniškių 2-ąjį kalėjimą ir jo laikymo sąlygomis, kurie buvo aktualūs tik jo laikymo šiame kalėjime laikotarpiu (galimybės naudotis riboto interneto prieiga sudarymas, leidimas dėvėti savo rūbus ir naudoti savo patalynę, leidimas įsigyti prekių parduotuvėje ir pan.).

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

5. *Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo sistemos įstatymo 11 straipsnis „Bausmių vykdymo sistemos pareigūnų pareigos“* – „Bausmių vykdymo sistemos pareigūnai privalo: [...] 2) gerbti ir ginti žmogaus orumą, užtikrinti ir saugoti žmogaus teises ir laisves; [...] 5) elgtis ir savo pareigas atlikti taip, kad geru pavyzdžiu galėtų daryti įtaką suimtiesiems ir nuteistiesiems, įgytų jų ir kitų asmenų pagarbą;“.

6. *Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau ir – VAĮ):*

3 straipsnis „*Viešojo administravimo principai*“ – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...] 4) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad įgaliojimais atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; [...] 9) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs;“.

10 straipsnio „*Administracinių sprendimų priėmimas*“ 4 dalis – „Viešojo administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos. Jeigu prašymas ar skundas gautas po darbo valandų, poilsio ar šventės dieną, jo gavimo diena laikoma po jos einanti darbo diena. Kai dėl objektyvių priežasčių per šį terminą administracinis sprendimas negali būti priimtas, viešojo administravimo subjektas šį terminą gali pratęsti ne ilgiau kaip 10 darbo dienų. Asmeniui apie tokį termino pratęsimą per 5 darbo dienas nuo sprendimo pratęsti terminą priėmimo dienos pranešama raštu ir nurodomos pratęsimo priežastys.“

7. *Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 (toliau – Taisyklės):*

42 punktas – „Į prašymą ar skundą paprastai atsakoma tokiu būdu, koku buvo pateiktas prašymas ar skundas. Jeigu asmens prašyme ar skunde buvo nurodytas būdas, kuriuo asmuo pageidauja gauti atsakymą, atsakoma nurodytu būdu. Jeigu asmuo, pateikdamas prašymą ar skundą vietoje (institucijoje), aiškiai žodžiu nurodo pageidaujama atsakymo gavimo būdą, asmenį aptarnaujantis institucijos darbuotojas tą informaciją užfiksuoja ir asmeniui yra atsakoma jo pageidautu būdu.“

45 punktas – „Į prašymą institucija atsako atsižvelgdama į jo turinį:

45.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą atsakoma suteikiant prašomą vieną iš Viešojo administravimo įstatymo 19 straipsnio 1 dalyje nurodytų administracinių paslaugų (ar prašomas kelias administracines paslaugas) arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti;

45.2. į prašymą pakonsultuoti asmenį jam aktualių klausimų atsakoma suteikiant konsultaciją pagal institucijai nustatytą kompetenciją arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti;

45.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą atsakoma Viešojo administravimo įstatymo 13 straipsnyje nustatyta tvarka.

45.4. į prašymą, nenurodytą Taisyklių 45.1–45.3 papunkčiuose, atsakoma laisva forma.“

8. *Laisvės atėmimo vietų įstaigos vidaus tvarkos taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2022 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. 1R-444 (toliau – VTT):*

38 punktas – „Darbuotojų ir šioje įstaigoje laikomų suimtųjų ir nuteistųjų bendravimas turi būti grindžiamas abipuse pagarba, sąžiningumu ir žmogiškumo principais bei pozityvių tarpusavio santykių kūrimu ir puoselėjimu.“

39 punktas – „Suimtieji ir nuteistieji privalo vykdyti Suėmimo vykdymo įstatyme ir Bausmių vykdymo kodekse jiems nustatytas pareigas bei laikytis jiems taikomų draudimų ir šių elgesio taisyklių.“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

9. *Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau ir – LVAT) 2014 m. balandžio 9 d. aprobuotame Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos, nagrinėjant bylas dėl bausmių vykdymo ir kardomojo suėmimo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų viešojo administravimo srityje, apibendrinime yra nurodęs:*

„Šio teisinio reguliavimo kontekste teisėjų kolegija pažymėjo, kad Pataisos namai ir Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus (Viešojo administravimo įstatymo 3 str. 1 p.) (2012 m. gruodžio 20 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A822-3206/2012). Laisvės atėmimo institucijų sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai, kurie, be kita ko, atitiktų Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnyje numatytus reikalavimus (2011 m. balandžio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A143-2876/2011)“.

10. *LVAT 2013 m. gruodžio 2 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A520-2473/2013 konstatavo, kad valstybės institucijos turi veikti „kaip bonus pater familias, t. y. apdairiai ir rūpestingai“.*

Tyrimo išvados

11. Pareiškėjas nurodė, kad 2024 m. gegužės 20 d. LKT Pravieniškių 1-ojo kalėjimo administracijai įteikė išsiųsti du prašymus ir vieną pareiškimą LKT Pravieniškių 2-ajam kalėjimui, tačiau raštiškų atsakymų į juos negavo. Pareiškėjas dėl negautų atsakymų kreipėsi į LKT, tačiau jam buvo pranešta, kad tokie prašymai nerasti.

12. Skundo tyrimo metu nustatyta:

- Pareiškėjas 2024 m. gegužės 20 d. LKT Pravieniškių 1-ojo kalėjimo administracijai įteikė prašymą Nr. NPS-22-12785 išsiųsti prie prašymo pridėtus priedus elektroninio ryšio priemėmis.

Pareiškėjo prašymas buvo įvykdytas, dokumentai buvo išsiųsti, išsiųstų prašymų vykdymas pagal kompetenciją paskirtas LKT Pravieniškių 2-ojo kalėjimo viršininkui;

- į Pareiškėjo prašymus rašytiniai atsakymai nebuvo pateikti;
- LKT 2024 m. liepos 4 d. atsakyme Nr. 2S-3290 dėl žmogiškosios klaidos neteisingai nurodė, kad Pareiškėjo 2024 m. gegužės 20 d. įteikti kreipimaisi nebuvo registruoti;
- 2024 m. gegužės 20 d. išsiųsti Pareiškėjo prašymai ir pareiškimas buvo susiję su jo atvežimu į LKT Pravieniškių 2-ąjį kalėjimą ir jo laikymo sąlygomis.

13. Viešojo administravimo subjektas (nagrinėjamu atveju – LKT), pagal jam suteiktus įgaliojimus galintis spręsti asmens prašyme (skunde) nurodytas problemas, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, tarp jų išsamumo ir objektyvumo principų, kurie reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį.

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas LKT Pravieniškių 1-ojo kalėjimo administracijai įteikė išsiųsti prašymus ir pareiškimą, adresuotus LKT Pravieniškių 2-ojo kalėjimo administracijai. Šie kreipimaisi buvo susiję su jo planuojamu atvežimu į šį kalėjimą ir su jo laikymo sąlygomis. Pareiškėjo įteikti dokumentai buvo išsiųsti, tačiau atsakymai į juos nebuvo parengti, o Pareiškėjui atvykus į minėtą kalėjimą paaiškėjo, kad administracija nieko nežino apie jiems siųstus prašymus.

14. VAI 10 straipsnyje numatyta, kad viešojo administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos. Kai dėl objektyvių priežasčių per šį terminą administracinis sprendimas negali būti priimtas, viešojo administravimo subjektas šį terminą gali pratęsti ne ilgiau kaip 10 darbo dienų. Asmeniui apie tokį termino pratęsimą per 5 darbo dienas nuo sprendimo pratęsti terminą priėmimo dienos pranešama raštu ir nurodomos pratęsimo priežastys.

Kaip jau buvo minėta, Pareiškėjo 2024 m. gegužės 20 d. įteikti dokumentai buvo išsiųsti į LKT Pravieniškių 2-ąjį kalėjimą, tačiau į prašymus nebuvo atsakyta. Pastebėtina, kad Pareiškėjas dėl negautų atsakymų kreipėsi į LKT direktorių, tačiau jam buvo atsakyta, kad jo nurodyti prašymai nebuvo gauti. Skundo tyrimo metu LKT Seimo kontrolierei paaiškino, kad Pareiškėjui neteisinga informacija dėl jo prašymų išsiuntimo buvo suteikta dėl žmogiškosios klaidos. Pareiškėjo teigimu, į jo prašymus ne tik nebuvo atsakyta raštu, tačiau atvykus į šį kalėjimą paaiškėjo, kad administracija apie atsiųstus prašymus informacijos neturi, taigi, darytina išvada, kad atsakingi kalėjimo administracijos darbuotojai savo pareigų tinkamai neatliko ir nesielgė taip, kad geru pavyzdžiu galėtų daryti įtaką suimtiesiems ir nuteistiesiems, įgytų jų ir kitų asmenų pagarbą.

15. Taisyklėse numatyta, kad atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jų turinį, t. y. į prašymą suteikti administracinę paslaugą – išduoti dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą, – atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys, į prašymą pakonsultuoti asmenį jam aktualių klausimų atsakoma suteikiant konsultaciją pagal institucijai nustatytą kompetenciją arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti.

Atkreiptinas dėmesys, kad valstybės institucijos, įstaigos, pareigūnai, siekdami įgyvendinti gero viešojo administravimo principą, užtikrinti žmogaus teisių ir laisvių bei privataus asmens, kaip silpnesnės santykio su viešąja administracija šalies, apsaugą, privalo bet kurioje situacijoje vadovautis fundamentaliais protingumo, teisingumo, sąžiningumo principais, sprendimų priėmimo metu atsižvelgti į susiklosčiusių faktinių aplinkybių visumą. Valstybės institucijos turi veikti apdairiai ir rūpestingai, tai savo praktikoje dažnai akcentuoja LVAT.

Tiriamu atveju nustatyta, kad buvo nesilaikyta administracinės procedūros reikalavimų ir terminų, atsakymai Pareiškėjui ne tik nebuvo parengti, tačiau galiausiai Pareiškėjas netgi buvo sukklaidintas, nurodant, kad tokie jo prašymai net nebuvo išsiųsti. Tokie pareigūnų veiksmai nedera su atsakingo valdymo (gero administravimo) principu, apimančiu viešojo administravimo subjekto pareigą imtis aktyvių veiksmų vykdant administracinę procedūrą bei įpareigojančiu valstybės institucijas dirbti rūpestingai ir atidžiai.

Būtina atkreipti dėmesį ir į tai, kad atsakymo pareiškėjams nepateikimas gali apriboti besikreipiančiojo konstitucinę teisę kritikuoti valstybės įstaigų ar pareigūnų darbą, apskūsti jų sprendimus, taip pat ginti savo teises teisme.

16. Apibendrinant išdėstytas aplinkybes konstatuotina, kad LKT Pravieniškų 2-ojo kalėjimo administracija, gavusi Pareiškėjo prašymus, nesilaikė VAI ir Taisyklėse įtvirtintos prašymų nagrinėjimo tvarkos bei gero viešojo administravimo principo, neužtikrino Pareiškėjo teisės į įstatymais pagrįstą ir objektyvų prašymų išnagrinėjimą, todėl Skundas pripažįstamas pagrįstu.

17. Įvertinus tai, kad Pareiškėjo prašymuose nurodytų klausimų sprendimas buvo susijęs su konkrečiomis aplinkybėmis ir konkrečiu laikotarpiu ir šiuo metu jau yra praradęs aktualumą, Seimo kontrolierė neteiks rekomendacijos parengti atsakymų į LKT Pravieniškų 2-ojo kalėjimo administracijai išsiųstus Pareiškėjo 2024 m. gegužės 20 d. prašymus.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAS

18. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X skundą dėl Lietuvos kalėjimų tarnybos Pravieniškų 2-ojo kalėjimo pareigūnų veiksmų, susijusių su prašymų nagrinėjimu, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJOS

19. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė Lietuvos kalėjimų tarnybos direktoriui rekomenduoja imtis priemonių ir užtikrinti, kad suimtųjų ir nuteistųjų prašymai būtų nagrinėjami laikantis visų Viešojo administravimo įstatymo reikalavimų.

20. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė Lietuvos kalėjimų tarnybos direktoriui rekomenduoja imtis priemonių ir užtikrinti, kad atsakymuose į pareiškėjų skundus ir prašymus būtų pateikiama kuo tikslesnė informacija, vengiama klaidų, o jas pastebėjus, būtų taikoma klaidų ištaisymo procedūra.

Primenama, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**